

EL MUNICIPI I LA POBLACIÓ

Vallbona de les Monges es troba al sud de la comarca de l'Urgell, a uns 25 km de la seva capital, Tàrraga, en una de les valls entre la Serra del Tallat i la Vall del Corb, just al límit provincial de les Terres de Lleida i el Camp de Tarragona.

En els seus paisatges combinats entre planúries i turons, envoltats per marges i cabanes de pedra seca, predominen els camps de cereal, de vinya, d'ametllers i d'olivera, principals activitats de l'economia local.

Vallbona de les Monges és cap del municipi que està format també pels nuclis de població de Rocallaura (a 7 km) i Montblanquet (a 10 km). Té una extensió de 45 km² i una població de 260 habitants.

Els seus bonics i acollidors carrers a redós del monestir permeten fer un salt en la història i gaudir de la bellesa i l'atractiu de la població, deixant-se seduir per la memòria viva de les seves pedres, de les seves places i dels seus racons.

HISTÒRIA

A finals del segle XV dins del monestir de Vallbona ja hi vivien famílies de pagesos, artesans o eclesiàstics; el monestir s'estava rodejant d'un nucli poblat, només que aquest no existia oficialment.

Una dècada després de la cloenda del Concili de Trento, que vetllava en contra de l'aïllament de les comunitats femenines, l'abadessa Estefania de Piquer, va confirmar el procés de migració a Vallbona amb la creació el 1573 d'un autèntic municipi amb estatuts propis, batlle i consell municipal. Aquell mateix any s'havien censat 26 famílies (focs), incloent el rector i les monges com dues famílies més. Havia nascut un poble.

Els habitants de Montesquiu, situat a uns 3 km (direcció sud-est) de la població, també acceptaren establir-s'hi i Vallbona deu el seu origen en part a aquests habitants.

Actualment, són poques les restes que se'n conserven d'aquest poblat, però tot i així el seu castell va ser declarat Bé Cultural d'Interès Nacional. D'aquest indret, en destaca una mesura original de gra, perforada en la mateixa roca, anomenada "Els Tres Quartans".

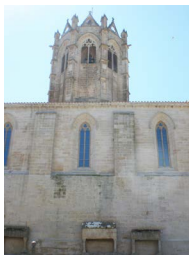
LLOCS D'INTERÈS

MONESTIR CISTERCENC DE SANTA MARIA

Es el cenobi cistercenc femení més important de Catalunya, amb més de vuit segles d'història. La primera notícia documentada data de l'any 1153, quan apareix notícia d'un grup d'eremites liderats per Ramon de Vallbona que posteriorment s'uneixen a l'ordre cistercenc de la mà d'Oria Ramírez, que esdevé primera abadessa del monestir.

El seu **cimbori campanar**, la icona del temple, és d'estil gòtic i el **claustre** combina diferents estils arquitectònics que s'inicien durant el segle XII.

A més de la bellesa de l'interior de l'església, amb la mescla d'estils romànics i gòtics molt ben aconseguits, en destaquen les tombes de la reina Violant d'Hongria, muller del rei Jaume I el Conqueridor i la seva filla, Sança d'Aragó.

Impressiona la **porta romànica** que hi dóna accés a través de la plaça del Monestir, lloc on també s'hi troben diferents sarcòfags de dames de la noblesa i una font de vuit raigs.

Al carrer Major, just davant l'entrada del convent, hi ha una antiga premsa de raïm pertanyent al monument.

Visites guiades. Horaris: de dimarts a dissabte de 10.30 h. a 13.30 h. i de 16 h. a 18 h. Diumenge obre a les 12.00 h. De novembre a febrer, és fins a les 17.00 h. Dilluns no festiu tancat. Consultar horaris.

www.monestirvallbona.cat - Telèfon 973 330 266

ESPAI MUSEÍSTIC DEL CINEMA-COL·LECCIÓ JOSEP MARIA QUERALTÓ

Espai únic a les Terres de Lleida que conforma una col·lecció que acull peces inèdites que rememoren els inicis del món de la cinematografia fins l'era analògica, formades entre altres, per ombres franceses, joguines òptiques, càmeres fotogràfiques o llanternes màgiques. L'espai també dedica un homenatge a la trajectòria del fundador de la col·lecció, Josep Maria Queraltó, nascut a Vallbona de les Monges.

ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANTA MARIA

D'estil neoclàssic, l'església fou construïda a finals del segle XVIII per l'arquitecte Josep Valls i Galí. Compta amb quatre pilastres d'ordre jònic, tres rosasses i campanar de base quadrada i part superior octogonal. Com a curiositat, és destacable que les pedres de la façana provenen del poble abandonat de Montesquiu.

ANTICS SAFAREIGS DEL POBLE

Construïts l'any 1907, compten amb dues grans piques, una de les quals rebia l'aigua de la font de la plaça per esbandir i l'altra servia per ensabonar. Actualment són el centre d'interpretació de la Línia de Defensa Republicana L-2 i és parada obligada d'inici de la ruta.

LA RUTA L-2

Als voltants de Vallbona es va construir un tram de la línia defensiva L-2 per evitar l'entrada de les tropes nacionals durant la guerra civil espanyola, encara que de poc va servir ja que va quedar inoperativa. Són moltes i diferents construccions, des de búnquers, trinxeres o observatoris que ens endinsaran en la història a través d'una ruta circular de 26 km amb inici i fi a Vallbona.

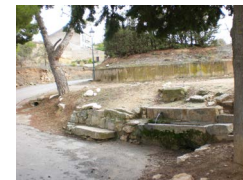
CREU DE TERME

Situada sota el cementiri, la creu dóna la benvinguda a la població. Es tracta d'una reproducció de la creu caminal barroca que hi havia anteriorment i que durant la guerra civil va quedar destruïda. S'hi pot veure, tot i el seu estat, trets de figures humanes en les seves vuit cares.

ANTICS SAFAREIGS I FONT DEL RAVAL

Construïts l'any 1923, comparteixen espai amb la font d'aigua coneguda com **Font del Raval**, d'on brolla l'aigua provinent de la mina. Els safareigs, compostos per dues piques i una tercera més allunyada, la qual antigament era utilitzada per rentar la roba dels malalts i dels difunts i la qual li dóna el nom dels safarejos dels morts.

L'indret permet gaudir de la bellesa del paisatge de la zona més meridional del poble i de la tranquil·litat en un espai sota l'ombra d'una pineda.

LA COSTA DELS GARROTS

Mirador, des d'on es divisa una gran panoràmica de Vallbona des de la vessant sud, i punt de descans a més, amb taules i bancs per tots aquells que fan ruta pel sender GR 175 que uneix amb el monestir de Poblet.

La creu actual de formigó es va erigir en ocasió de la Santa Missió l'any 1950, i costa amunt n'hi havia una altra, de pedra, aixecada per rememorar l'assassinat d'un religiós a cops de garrot, d'aquí el nom d'aquest indret.

EL MOLINOT

És un antic molí fariner que depenia del monestir i sembla ser que fou construït a finals del segle XII. En direcció al camí de Llorenç, gairebé amagada en l'orografia del marge, es divisa una façana de pedra ben tallada amb un portal adovellat però el que realment impressiona és la seva gran volta apuntada de l'interior.

ÀREA VERDA

Situada al passeig Montesquiu i junt amb la zona poliesportiva on hi ha espai de petanca, ping-pong i de jocs infantils, aquest és un dels espais enjardinats més bells i acollidors de la població, amb una gran varietat de plantes i arbrat, que convida a fer-hi un passeig.

LA CRUÏLLA DELS ESTIMAOCELLS

Sens dubte és la cruïlla gairebé més famosa de tot Catalunya! Al voltant d'una trentena d'estimaocells han capgirat el sentit de l'ús tradicional de la figura d'espantaocell.

La seva missió no és espantar els ocells sinó tot al contrari, atreure'ls i fomentar i augmentar la biodiversitat al territori.

Una expressió artística en forma de museu a l'aire lliure que possibilita l'accés a la naturalesa i a l'art i descobrir els secrets i la història que amaga cada estimaocell.

EL MUNICIPIO Y LA POBLACIÓN

Vallbona de les Monges se encuentra en el sur de la comarca del Urgell, a unos 25 km de la capital, Tàrraga, en uno de los valles entre la sierra del Tallat y el valle del río Corb, justo al límite provincial de las Terres de Lleida y el Camp de Tarragona.

En sus paisajes combinados entre cerros, rodeados por márgenes y cañas en piedra seca, predominan los campos de cereal, de viñedos, de almendros y de olivos, principales actividades de la economía local.

Vallbona de les Monges es la población principal del municipio formado también por los núcleos de población de Rocallaura (a 7 km) y Montblanquet (a 10 km). Tiene una extensión de 45 km² y una población de 260 habitantes.

Sus bellas y acogedoras calles alrededor del monasterio permiten dar un salto en la historia y disfrutar de la belleza y el atractivo de la población, dejándose seducir por la memoria latente de sus piedras, de sus plazas y de sus rincones.

HISTORIA

A finales del siglo XV dentro del monasterio de Vallbona ya vivían familias de campesinos, artesanos o eclesiásticos; el monasterio se estaba rodeando de un núcleo poblado, aunque éste no existía oficialmente.

Una década después de la finalización del Concilio de Trento, que velaba en contra del aislamiento de las comunidades femeninas, la abadesa Estefanía de Piquer, confirmó el proceso de migración a Vallbona con la creación en 1573 de un auténtico municipio con estatutos propios, alcalde y consejo municipal. Ese mismo año se habían censado 26 familias, incluyendo el rector y las monjas como dos familias más. Había nacido un pueblo.

Los habitantes de Montesquiu, situado a unos 3 km. (dirección sureste) de la población, también aceptaron establecerse allí y Vallbona debe su origen en parte a estos habitantes.

Actualmente, son pocos los restos que se conservan de este poblado, pero aún así su castillo fue declarado Bien Cultural de Interés Nacional. De este lugar, destaca una medida original de grano, perforada en la misma roca, conocida como "Els Tres Quartans".

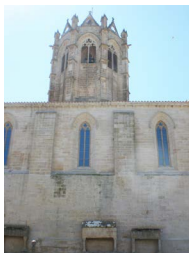
LUGARES DE INTERÉS

MONASTERIO CISTERCIENSE DE SANTA MARIA

Es el cenobio cisterciense femenino más importante de Cataluña, con más de ocho siglos de historia. La primera noticia documentada data del 1153, cuando se sabe de un grupo de eremitas liderados por Ramon de Vallbona que posteriormente se unen a la orden cisterciense de la mano de Oria Ramírez, la primera abadesa del monasterio.

Su **cimborrio campanario**, el icono del templo, es de estilo gótico y el **claustro** combina diferentes estilos arquitectónicos que se inician durante el siglo XII.

Además de la belleza del interior de la **iglesia**, con la mezcla de estilos románicos y góticos muy bien logrados, destacan las tumbas de la reina Violante de Hungría, esposa del rey Jaime I el Conquistador y su hija, Sancha de Aragón.

Impresiona la **puerta románica** que da acceso a través de la plaza del Monasterio, lugar donde además se encuentran diferentes sarcófagos de damas de la nobleza y una fuente de ocho chorros.

En la calle Mayor, justo enfrente de la entrada al convento, hay una antigua prensa de vid perteneciente al monumento.

Visitas guiadas. Horarios: de martes a sábado de 10.30 h. a 13.30 h. y de 16 h. a 18 h. Domingo abre a las 12.00 h. De noviembre a febrero, es hasta las 17.00 h. Lunes no festivo cerrado. Consultar horarios.

www.monestirvallbona.cat - Teléfono 973 330 266

ESPACIO MUSEÍSTICO DEL CINE-COLECCIÓN JOSEP MARIA QUERALTÓ

Espacio único en la provincia de Lleida donde se encuentra una colección que recoge piezas inéditas que rememoran los inicios del mundo de la cinematografía hasta la era analógica, formadas entre otras, por sombras francesas, juguetes ópticos, cámaras fotográficas o linternas mágicas. El espacio también dedica un homenaje a la trayectoria del fundador de la colección, Josep Maria Queraltó, nacido en Vallbona de les Monges.

IGLESIA PARROQUIAL DE SANTA MARIA

De estilo neoclásico, la iglesia fue construida a finales del siglo XVIII por el arquitecto Josep Valls Galí. Cuenta con cuatro pilstras de orden jónico, tres rosetones y campanario de base cuadrada y parte superior octogonal. Como curiosidad, las piedras de la fachada provienen del pueblo abandonado de Montesquiu.

ANTIGUOS LAVADEROS DEL PUEBLO

Construidos el año 1907, cuentan con dos grandes picas, una de las cuales recibía el agua de la fuente de la plaza para aclarar y la otra servía per enjabonar. Actualmente son el centro de interpretación de la Línea de Defensa Republicana L2 y es parada obligada de inicio de la ruta.

LA RUTA L-2

En el entorno próximo a Vallbona se construyó un tramo de la línea defensiva L-2 para evitar la entrada de las tropas nacionales durante la guerra civil española, aunque sirvió de poco puesto que quedó inoperativa. Son muchas y diferentes construcciones, desde búnkers, trincheras u observatorios que nos adentrarán en la historia a través de una ruta circular de 26 km. con inicio y fin en Vallbona.

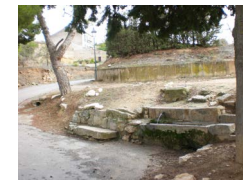

CRUZ DEL TÉRMINO

Situada debajo del cementerio, la cruz da la bienvenida a la población. Se trata de una reproducción de la cruz caminal barroca que había anteriormente y que quedó destrozada durante la guerra civil. Se pueden ver, a pesar de su estado, trazos de figuras humanas en sus ocho caras.

ANTIGUOS LAVADEROS Y FUENTE DEL RAVAL

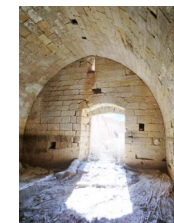
Construidos el año 1923, comparten espacio con la fuente de agua conocida como **Font del Raval**, de donde fluye el agua proveniente de la mina. Los lavaderos, compuestos por dos picas y una tercera más alejada, que antiguamente era utilizada para lavar la ropa de los enfermos y de los difuntos y es la que le da el nombre de los lavaderos de los muertos.

El lugar permite disfrutar de la belleza del paisaje de la zona más meridional de la población y de la tranquilidad en un espacio bajo la sombra de un pinar.

LA CUESTA DELS GARROTS

Mirador, desde donde se divisa una gran panorámica de Vallbona desde la parte sur, y punto de descanso además, con mesas y bancos para todos aquellos que hacen ruta por el sendero GR 175 que une con el monasterio de Poblet. La cruz actual de hormigón fue erigida en motivo de la Santa Misión del año 1950 y cuesta arriba había otra, de piedra, levantada para rememorar el asesinato de un religioso a garrotes, de aquí el nombre de este lugar.

EL MOLINOT

Es un antiguo molino harinero que dependía del monasterio y parece ser que fue construido a finales del siglo XII. En dirección al camino de Llorenç, casi escondida en la orografía del margen, se divisa una fachada de piedra bien cortada con un portal adovelado pero lo que realmente impresiona es su gran bóveda apuntada del interior.

ÁREA VERDE

Situada en el paseo Montesquiu y junto con la zona polideportiva donde hay un espacio de petanca, ping-pong y de juegos infantiles, este es uno de los espacios ajardinados más bellos y acogedores de la población, con una gran variedad de plantas y arbustos, que nos invita a dar un paseo.

EL CRUCE DE LOS ESTIMAOCELLS

Sin duda es el cruce más famoso de toda Catalunya. Alrededor de una treintena de estimaocells (quierepájaros) han dado un giro al sentido del uso tradicional de la figura del espantapájaros.

Su misión no es la de espantar a los pájaros sino todo lo contrario, atraerlos y fomentar y aumentar la biodiversidad en el territorio.

Una expresión artística en forma de museo al aire libre que posibilita el acceso a la naturaleza y al arte y descubrir los secretos y la historia que esconde cada estimaocell.